

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ivanky Havlíkové a soudců JUDr. Jaromíra Klepše a JUDr. Vladimíra Gabriela Navrátila v právní věci
žalobkyně: **Z. Š.**

proti

žalované: **Česká advokátní komora, IČO 66000777**
sídlem Národní 118/16, 110 00 Praha 1

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 11. 2022, č. j. 10.01-000552/22-002

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žalobkyně **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované se náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.

Odůvodnění:

I. Předmět sporu

- 1. Žalovaná rozhodnutím ze dne 1. 11. 2022, č. j. 10.01-000552/22-002 (dále jen „*napadené rozhodnutí*“), žalobkyni neurčila advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném a účinném znění (dále jen „*zákon o advokacii*“).
- 2. Žalobkyně se domáhá zrušení napadeného rozhodnutí.

II. Napadené rozhodnutí

3. Žalovaná v odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedla, že žalobkyně nedoložila potvrzením, že jí bylo odmítnuto poskytnutí právní služby, čímž neosvědčila nemožnost zajištění si právní služby způsobem stanoveným v § 18c odst. 3 zákona o advokacii.
4. Žalovaná dále uvedla, že žalobkyně neuvedla žádné skutečnosti o svých rodinných poměrech a finanční situaci, ani takové skutečnosti nedoložila. Žalobkyně tak neprokázala, že je osobou, jejíž příjmové a majetkové poměry odůvodňují určení advokáta k poskytnutí právní služby dle § 18c odst. 1 zákona o advokacii.
5. Žalovaná závěrem konstatovala, že žalobkyně podává velké množství téměř identických žádostí, ač je jí známo, že jí nebude vyhověno. Jedná se tak o zjevné zneužívání práva na bezplatnou právní pomoc ve smyslu § 18c odst. 5 zákona o advokacii.

III. Žaloba

6. Žalobkyně má za to, že žalovaná nerozhodla o předmětu její žádosti, neboť rozhodla o neurčení „bezplatné“ právní služby a nikoli o žádosti žalobkyně ze dne 10. 10. 2022 „o právní službu pro fyzickou osobu“. V ní žalobkyně vyplnila jen své identifikační údaje a označení věci, již se má služba týkat, přičemž uvedla, že oslovení advokáti jí právní službu v této věci odmítli poskytnout. Žalobkyně doložila usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 8. 2022, č. j. 71 Co 232/2022-163, že její žádosti o ustanovení zástupce podle § 30 o. s. ř. nebylo vyhověno. Neuváděla údaje o svých rodinných poměrech a finanční situaci. Žalobkyně má za to, že rozhodnutí nemá oporu v její žádosti a je nezákonné, neboť nežádala o poskytnutí bezplatné právní služby, nýbrž poskytnutí právní služby z důvodu odmítnutí jí osloveným advokátem. Žalovaná nepřihlédla k usnesení Krajského soudu v Ostravě, či ke jménům dvou advokátů v žádosti, kde není požadavek na doložení potvrzením advokátů. Podle žalobkyně jí bylo odepřeno ústavně zaručené právo na určení advokáta, čímž byl zamezen její přístup k soudu. Žalobkyně sdělila, že soudy, které minulá napadená rozhodnutí přezkoumávaly, nepostavily na jisto, zda žalovaná postupovala v souladu s § 18c odst. 3 zákona o advokacii, když z žádostí bylo zřejmé, že žalobkyně nežádala o poskytnutí právní služby na náklady státu.

IV. Vyjádření žalované k žalobě

7. Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě ze dne 23. 1. 2023 shrnula průběh správního řízení a poukázala na veřejně dostupné informace k předmětnému řízení o dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 9. 2021, čj. 16 Co 41/2021-114 (pro něž žalobkyně žádala o určení advokáta k poskytnutí právní služby).
8. Uvedla, že otázkou, zda může i majetný občan (což je i žalobkyně) úspěšně žádat o určení advokáta a poskytnutí právní služby, se měl zabývat Městský soud v Praze v řízení vedeném pod sp. zn. 6 A 101/2021. Soud řízení přerušil a obrátil se na Ústavní soud s návrhem na zrušení části zákona o advokacii týkající se právě této problematiky. Ústavní soud věc vedl pod sp. zn. Pl. ÚS 44/21. Žalovaná však odkázala na rozhodovací činnost Městského soudu v Praze, podle které pro zamítnutí žaloby postačí, že ob stojí alespoň jediný důvod pro neurčení advokáta, a pro přerušování řízení tak není dán důvod.
9. Dle žalované neobstojí námitka žalobkyně, že žalovaná rozhodla o neurčení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby, o které žalobkyně nežádala, neboť žalovaná může

určit advokáta k poskytnutí právní služby pouze žadateli, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují.

10. Neobstojí ani námitka žalobkyně, že bylo porušeno její právo na určení advokáta, neboť jí náleží právo na zastoupení před soudy, a jak s tímto právem naloží, je její odpovědností. Neobstojí ani výtky žalobkyně, že v žádosti žalobkyně jmenovala dva advokáty, kteří ji odmítli právní službu poskytnout. Aby žalovaná mohla přihlédnout k potvrzení dvou advokátů o odmítnutí poskytnutí právní služby žalobkyni, musela by žalobkyně tvrdit (což učinila) a prokázat (to neučinila), že takto oslovení advokáti ji v její žádosti o poskytnutí právní služby spočívající v zastoupení v předmětném dovolacím řízení odmítli. Žalovaná poukázala na to, že v této věci žalobkyně osvědčila, že byla před soudem neúspěšná se svou žádostí o ustanovení zástupce pro dovolací řízení. Tuto skutečnost prokázala usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 8. 2022, čj. 71Co 232/2022-163. Na této skutečnosti však rozhodnutí žalované není vybudováno.
11. Žalovaná poukázala na to, že žalobkyně nakonec vůbec nerozporuje třetí z důvodů, na kterých je vybudováno nevyhovující rozhodnutí žalované žalobou napadené, totiž důvod plynoucí z § 18c odst. 5 zákona o advokacii tj. zneužívání práva na bezplatnou právní pomoc.
12. Žalovaná ve svém dalším vyjádření k žalobě ze dne 25. 4. 2023 reagovala na vydání nálezů Ústavního soudu ve věci vedené pod sp. zn. Pl. ÚS 44/21 a vyhlášení zamítavého rozsudku Městského soudu v Praze ve věci žalobkyně vedené pod sp. zn. 6 A 45/2022. Z ústního odůvodnění vyhlášeného rozsudku lze dle žalované dovodit, že šestý senát Městského soudu v Praze nevidí shodu ve skutkových okolnostech věci žalobkyně s věcí vedenou pod sp. zn. 6 A 101/2021, kdy druhé zmiňované je specifické řízení, např. tím, že napadeným rozhodnutím je usnesení o zastavení řízení. Citovaný náleze tak nelze považovat za přílehlavý na věc žalobkyně.

V. Vyjádření žalobkyně ze dne 26. 6. 2023

13. Žalobkyně uvedla, že dle její žádosti ze dne 10. 10. 2022 není žadatelem „jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují“. Proto má náleze Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21 přímý vliv na řízení před Městským soudem v Praze pod sp. zn. 10 A 109/2022. Formulář žádosti byl jedinou možností, jak mohla požádat o určení advokáta osoba, která nesplňuje podmínky pro poskytnutí bezplatné právní pomoci a náklady spojené s právním zastoupením si bude hradit sama. Žalovaná požadovala údaje, které nepotřebovala znát, zasáhla do práva žalobkyně na ochranu osobních, majetkových a příjmových poměrů, což platí i po dobu odložení vykonatelnosti nálezů.
14. Za této situace podle žalobkyně neobstojí ani argumentace žalované ohledně podmínky pro ustanovení zástupce předložením pravomocného rozhodnutí soudu o ustanovení zástupce dle § 30 o. s. ř., ani argumentace o nesplnění podmínky dle § 18c odst. 3 zákona o advokacii o doložení dvou konkrétních advokátů, kteří odmítli poskytnout požadovanou právní službu. Žalobkyně namítla, že zákon o advokacii nestanoví povinnost advokáta takové potvrzení vydat. Vzhledem k nálezům neobstojí ani argument o zneužívání práva o bezplatnou právní pomoc podle § 18c odst. 5 zákona o advokacii. Žalobkyně uvedla, že § 18c zákona o advokacii se týká žádosti o bezplatnou právní pomoc, o kterou nežádala.
15. Žalobkyně je názoru, že s ohledem na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 5. 2003, č. j. 7A 146/2001-29 nebo rozsudek ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 A 48/2002 – 98, je náleze

Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21 důvodem ke zrušení žalovaného rozhodnutí.

VI. Jednání

16. Jednání ve věci se uskutečnilo dne 29. 6. 2023, žalobkyně se z něj omluvila a souhlasila s jednáním v její nepřítomnosti. Žalovaná na jednání setrvala na svém dosavadním procesním postoji.
17. Soud neprovedl důkazy navrhované žalobkyní: rozhodnutím České advokátní komory ze dne 1. 11. 2022, č. j. 10.01-000552/22-002 (napadeným rozhodnutím), a žádostí žalobkyně o právní službu pro fyzickou osobu ze dne 10. 10. 2022. V obou případech se jedná o součásti předloženého správního spisu, kterým se dokazování neprovádí (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS).
18. Žalovaná na provedení svých důkazních návrhů nad rámec správního spisu netrvala (lustrum věcí, ve kterých vystupuje žalobkyně, spis Okresního soudu ve Frýdku-Místku vedený pod sp. zn. 14 C 347/2019 a soudní spisy pod sp. zn. 6 A 101/2021 a 6 A 45/2022 včetně konečných rozhodnutí ve věci).

VII. Posouzení věci Městským soudem v Praze

19. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, a jedná se o žalobu přípustnou, splňující všechny formální náležitosti na ni kladené. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal na základě skutkového i právního stavu v době vydání rozhodnutí správního orgánu a v mezích uplatněných žalobních bodů v souladu s § 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném a účinném znění (dále jen “s. ř. s.”), jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti.
20. Soud úvodem předeseílá, že napadené rozhodnutí podléhá přezkumu ve správním soudnictví (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 9. 2008, č. j. 6 Ads 19/2008-103, č. 2179/2011 Sb. NSS).
21. Ze správního spisu soud zjistil následující skutečnosti podstatné pro rozhodnutí ve věci.
22. Žalobkyně dne 10. 10. 2022 zaslala žalované částečně vyplněný formulář „*Žádost o právní službu pro fyzickou osobu (§ 18c zákona o advokacii)*“. Žalobkyně vyplnila identifikaci žadatele (jméno, datum narození a kontaktní údaje), údaje týkající se věci (dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 9. 2021, č. j. 16 Co 41/2021-114, jména dvou advokátů, kteří ve věci odmítli poskytnout právní službu) a informaci, že žádala o ustanovení zástupce soudem, o čemž bylo rozhodnuto usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 8. 2022, č. j. 71 Co 232/2022-163. Žalobkyně nevyplnila informace o rodinných poměrech žadatele ani o finanční situaci. K žádosti nebyl přiložen žádný doklad, kterým by žalobkyně prokazovala své příjmové a majetkové poměry nebo odmítnutí poskytnutí právní služby uvedenými advokáty.
23. Žalovaná o žádosti žalobkyně rozhodla dne 1. 11. 2022 pod č. j. 10.01-000552/22-002, tak, že advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby žalobkyni dle § 18c zákona o advokacii neurčila z důvodu, že a) v souladu s § 18c odst. 3 zákona o advokacii nedoložila potvrzením jména dvou konkrétních advokátů, kteří jí odmítli poskytnout požadovanou právní službu. Žalobkyně dále b) netvrdila a neprokazovala své finanční a majetkové poměry. Konečně žalobkyně c) zjevně zneužívá práva na bezplatnou právní pomoc. Nesplnila tak podmínky dle ustanovení § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 1, 3, 4 a 5 zákona o advokacii.

24. V projednávané věci soud vyšel z následující právní úpravy v rozhodném znění.
25. Podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii platí, že ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak (dále jen „žadatel“), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí a) právní porady podle § 18a nebo b) právní služby podle § 18c.
26. Podle § 18c odst. 1 zákona o advokacii platí, že žadatel, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a který není ve věci, v níž žádá poskytnutí právní služby, zastoupen jiným advokátem nebo osobou podle § 2 odst. 2 písm. a), má právo, aby mu Komora určila advokáta k poskytnutí právní služby. V téže věci může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19, nebo nastane-li situace uvedená v § 20 odst. 2.
27. Podle § 18c odst. 2 zákona o advokacii platí, že žádost o určení advokáta k poskytnutí právní služby lze podat pouze na formuláři. Žádost kromě obecných náležitostí stanovených správním řádem obsahuje popis věci, v níž by měla být právní služba poskytována, a prohlášení žadatele, že jej ve věci, v níž je právní služba žádána, nezastupuje jiný advokát nebo osoba podle § 2 odst. 2 písm. a).
28. Podle § 18c odst. 3 zákona o advokacii platí, že nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu podle § 23 odst. 3, je žadatel povinen v žádosti podle odstavce 2 doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.
29. Podle § 18c odst. 4 zákona o advokacii platí, že k žádosti musí být přiloženy doklady o výši příjmu žadatele a společně s ním posuzovaných osob za období 6 kalendářních měsíců předcházejících podání žádosti, jakož i doklady o jeho majetkových poměrech. Podrobnosti náležitostí žádosti včetně vzoru jejího formuláře a způsob prokazování příjmových a majetkových poměrů žadatele, jakož i rozsah údajů, které je žadatel povinen Komore sdělit, stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou.
30. Podle § 18c odst. 5 zákona o advokacii platí, že Komora určí advokáta k poskytnutí právní služby žadateli, který osvědčil splnění zákonných podmínek, bez zbytečného odkladu. Komora žádosti nevyhoví, jestliže jde o zneužití práva nebo jde-li o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva.
31. Žalobkyně v první řadě namítla, že žalovaná nerozhodla o předmětu její žádosti. Dle žalobkyně žalovaná rozhodla o neurčení „bezplatné“ právní služby a nikoli o žádosti o „určení advokáta pro právní službu“ majetné osoby (kterou je žalobkyně), z důvodu odmítnutí poskytnutí služeb alespoň dvěma advokáty. V tomto ohledu dle žalobkyně napadené rozhodnutí nemá oporu v žádosti. Žalobkyně tím tedy namítla, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů.
32. Zrušení správního rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno vadám správních rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů (či pro nesrozumitelnost) skutečně nelze správní rozhodnutí meritorně přezkoumat. Rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů tehdy, jestliže správní orgán neuvede konkrétní důvody, o něž se jeho rozhodnutí opírá (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2006, č. j. 2 As 37/2006-63), nevypovídá se se všemi odvolacími námitkami (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2008, č. j. 8 Afs 66/2008-71), či neuvede důvody, proč nepovažoval za důvodnou

právní argumentaci účastníka řízení a proč námitky účastníka považuje za liché, mylné nebo vyvrácené (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44). Nepřezkoumatelným pro nedostatek skutkových důvodů pak může být podle ustálené rozhodovací praxe rozhodnutí pro takové vady skutkových zjištění, která utvářejí rozhodovací důvody, typicky tedy tam, kde správní orgán opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem anebo tam, kde není zřejmé, zda vůbec byly v řízení nějaké důkazy provedeny. Za nepřezkoumatelná pro nesrozumitelnost lze považovat zejména ta rozhodnutí, která postrádají základní zákonné náležitosti, z nichž nelze seznat, o jaké věci bylo rozhodováno či jak bylo rozhodnuto, která zkoumají správní úkon z jiných než žalobních důvodů (pokud by se nejednalo o případ zákonem předpokládaného přezkumu mimo rámec žalobních námitek), jejichž výrok je v rozporu s odůvodněním, která neobsahují vůbec právní závěry vyplývající z rozhodných skutkových okolností nebo jejichž důvody nejsou ve vztahu k výroku jednoznačné. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2019, č. j. 8 Afs 267/2017-38, nemá správní orgán povinnost vypořádat se s každou dílčí námitkou, pokud proti tvrzení účastníka řízení postaví právní názor, v jehož konkurenci námitky jako celek neobstojí.

33. Městský soud již výše rekapituloval obsah odůvodnění žalovaného rozhodnutí. Z odůvodnění srozumitelně vyplývá, že žalovaná neurčila žalobkyni advokáta ze tří důvodů. K nenaplnění každého z těchto důvodů pak připojila alespoň stručnou úvahu. V tomto ohledu je odůvodnění napadeného rozhodnutí přezkoumatelné.
34. Obecně platí, že poskytování právních služeb je činnost úplatná s tím, že si klient advokáta vybírá a hradí mu odměnu. V rámci ochrany práva osob na přístup k soudu však ve výjimečných případech může vzniknout vztah mezi klientem a advokátem i rozhodnutím soudu nebo žalované dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Smyslem určení advokáta podle § 18 až 18d zákona o advokacii je poskytnout právní pomoc zejména nemajetným žadatelům k zachování jejich práv na právní pomoc dle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.
35. Žadateli se pak právní služba podle § 18c zákona o advokacii poskytuje bezplatně. Pokud jde o určení advokáta pro řízení před Ústavním soudem a v řízení před orgánem veřejné správy, hradí odměnu advokáta stát. V ostatních věcech, ke kterým je advokát určen podle § 18c, poskytuje advokát právní služby nadále na své náklady, případně má nárok na poskytnutí náhrady podle stavovského předpisu (§ 23 odst. 3 zákona o advokacii). Z hlediska žadatele, který osvědčí naplnění podmínek § 18c zákona o advokacii, mu však bude případně určený advokát poskytovat právní službu bezplatně; náklady advokáta vůči žalované či vůči státu se sféry žadatele (zde žalobkyně) nedotýkají.
36. Jestliže tedy žalobkyně žádala o určení advokáta k poskytnutí služby pro fyzickou osobu dle § 18c zákona o advokacii, vzhledem k zákonným podmínkám, za nichž lze advokáta určit, implicitně žádala, aby následné poskytnutí právní služby advokátem bylo bezplatné, byť motivací žalobkyně k žádosti o určení advokáta mohla být rovněž ta skutečnost, že jí oslovení advokáti odmítli právní službu poskytnout, přičemž žalobkyně by jinak měla i zájem tuto službu uhradit. Podstatné však je, zda žalobkyně splnila podmínky pro vyhovění její žádosti.
37. Městský soud proto přezkoumal, zda byl dán důvod pro nevyhovění žádosti žalobkyně.
38. Zákonodárce stanovil v § 18 odst. 2 a § 18c zákona o advokacii (v rozhodném znění ke dni vydání žalovaného rozhodnutí) pro určení advokáta k poskytnutí právní služby celý systém podmínek. Každou žádost je tedy nezbytné podrobit testu na ověření podmínek, které

z těchto ustanovení vyplývají. Městský soud předesílá, že podle § 55a odst. 1 zákona o advokacii žalovaná nemá povinnost vyzvat žadatele k odstranění vad a k doplnění náležitosti žádosti.

39. V první řadě dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii platí, že právo na určení advokáta k poskytnutí právní služby podle § 18c téhož zákona má jen ten žadatel, kdo i) nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ii) ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak. Jinými slovy, právo na určení advokáta k poskytnutí právní služby může mít jen ten žadatel, který kumulativně splňuje už jenom tyto dvě výchozí podmínky.
40. Pokud žadatel tyto dvě „vstupní“ podmínky pro určení advokáta pro poskytnutí právní služby splňuje, teprve poté se k tomu přidává podle § 18c několik dalších podmínek, které žadatel rovněž musí splnit: dle **§ 18c odst. 1** (podmínka příjmových a majetkových poměrů před zrušením nálezem Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21), **2** (povinnost podat žádost na formuláři), **3** (doložení neúspěšného zajištění právní služby dvěma oslovenými advokáty, nejde-li o případy dle § 23 odst. 3 zákona o advokacii) a **4** (povinnost předložit doklady o příjmových a majetkových poměrech) **zákona o advokacii**. Tyto podmínky musí být splněny rovněž kumulativně. Totéž stanovisko (tj. o kumulativním splnění podmínek dle § 18c zákona o advokacii) ostatně zastává i Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 7. 9. 2021, č. j. 9 As 121/2021-29. Městský soud předesílá, že k vyžadování podmínek dle § 18c odst. 1 a 4 zákona o advokacii ve světle nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21, se vyjadřuje níže.
41. Žadatel tedy musí pro určení advokáta k právní službě splnit dohromady rovnou několik podmínek dle § 18 odst. 2 a § 18c zákona o advokacii; nesplnění byť jen jedné z nich má za následek, že mu žalovaná advokáta neurčí. Rovněž ale platí, že i kdyby žadatel všechny nezbytné podmínky splňoval, přesto mu žalovaná advokáta neurčí, pokud shledá naplnění podmínek podle **§ 18c odst. 5** (zneužití práva) či odst. 7 (změna příjmových a majetkových poměrů) **zákona o advokacii**.
42. Žalovaná má v projednávané věci za to, že žalobkyně prokázala splnění podmínky dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii zejména proto, že jí nebyl v soudním řízení ustanoven advokát dle § 30 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád (usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 8. 2022, č. j. 71 Co 232/2022-163 ve spojení s usnesením Okresního soudu ve Frýdku - Místku ze dne 6. 5. 2022, č. j. 14 C 347/2019-155). Ustanovení § 18c odst. 1 a 3 zákona o advokacii v rozhodném znění pak vyžadovaly, aby žadatel splnil následující podmínky: určení musí odůvodňovat jeho majetkové poměry a doložení, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou advokátů (mimo případy § 23 odst. 3 zákona).
43. Žalobkyně předně své majetkové a rodinné poměry neprokázala a nebyla tedy splněna podmínka pro určení advokáta k „bezplatné“ právní službě dle § 18c odst. 1 ve spojení s odst. 4 téhož ustanovení.
44. Co se týče této „příjmové a majetkové“ podmínky dle § 18c odst. 1 zákona o advokacii, Ústavní soud rozhodl nálezem ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21 o návrhu 6. senátu zdejšího soudu pod sp. zn. 6 A 101/2021 tak, že bylo zrušeno ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve slovech „*jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a*“. Tento nález však pro posouzení žaloby není stěžejní.

45. Městský soud si je vědom skutečnosti, že podmínka osvědčení příjmových a majetkových poměrů žadatele (žalobkyně) již neobstojí v konfrontaci s nálezem Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21. Jak již bylo rekapitulováno výše, žalovaná o neurčení advokáta žalobkyni rozhodla ze tří důvodů, které však samy o sobě mohou obstát jako důvod pro neurčení advokáta. I přesto, že tedy Ústavní soud shledal, že prokazování majetkové stránky dle § 18c odst. 1 a 4 zákona o advokacii je v rozporu s právem občana na přístup k soudu podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, napadené rozhodnutí je stále založeno na dalších dvou důvodech nevyhovění žádosti žalobkyně, které ob stojí jako zcela samostatné důvody pro nevyhovění žádosti o určení advokáta. Nález Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21, tak sám o sobě nemůže mít zásadní vliv na osud nynějšího řízení o věci vedené pod sp. zn. 10 A 109/2022, pokud ob stojí některý z dalších důvodů, pro které žalovaná žalobkyni neurčila advokáta k právní službě dle § 18c zákona o advokacii.
46. Městský soud ze správního spisu zjistil, že žalobkyně nijak nedoložila své tvrzení, že jí ve věci dva jí označení advokáti (JUDr. Bohdan, Mgr. Poláček z Frýdku-Místku) odmítli poskytnout právní službu. Povinnost doložit toto odmítnutí je především zákonnou povinností žalobkyně (srov. § 18c odst. 3 zákona o advokacii). Břemeno prokázání splnění podmínek pro vyhovění žádosti spočívá na žadateli (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 8. 2015, č. j. 2 As 99/2015-49). Formulář žádosti samotné je pak koncipován jako soubor položek k vyplnění – tj. tvrzení žadatele o splnění podmínek - a na prokázání těchto tvrzení, což nejlépe ilustruje část IV formuláře. Sama žalobkyně v části III., která se týká údajů právní služby, v níž je žádáno o určení advokáta (jedná se o stejnou část, v níž je žadatel povinen označit advokáty, kteří odmítli právní službu poskytnout), označila a přiložila k tomu usnesení, kterým jí nebyl ustanoven advokát u soudu, a to aniž by byla v této části výslovně vyzvána k prokázání této podmínky. Žalobkyně si tedy nepochybně byla vědoma toho, že tvrzené skutečnosti v žádosti je povinna rovněž prokázat. Nelze tedy žalobkyni přisvědčit, že by povinnost doložit odmítnutí služeb od advokátů pro ni ze žádosti snad nevyplývala.
47. Doložení či osvědčení odmítnutí poskytnout právní službu pak nepředstavuje podle soudu nepřípustnou zátěž pro žadatele a ani pro advokáta. Ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii k prokázání odmítnutí právní služby nestanovuje žádný formální postup. Postačí tedy, pokud žalobkyně doloží, že zmíněné advokáty sama oslovila a ti jí právní službu neposkytli. Oslovení advokátů k tomu nemusí vystavovat potvrzení, postačí jejich neformální vyjádření (např. zamítavá odpověď či nereagování na emailovou konverzaci se žádostí o právní službu).
48. Nic takového však žalobkyně k žádosti nedoložila. Naplnění této podmínky podle § 18c odst. 3 zákona o advokacii tedy žalobkyně taktéž neprokázala.
49. Dalším důvodem pro neurčení advokáta žalovanou je zneužití práva dle § 18c odst. 5 zákona o advokacii. Žalovaná v napadeném rozhodnutí poukázala na to, že žalobkyně institut určení advokáta nadužívá, přičemž ve velkém množství podává neúplnou žádost, ač jí musí být známo, že žalovaná takové žádosti nevyhoví. Smyslem takového postupu dle žalované je snaha žalobkyně vyvolat a vést soudní řízení se žalovanou. Žalobkyně k tomuto důvodu v žalobě ani v pozdějším vyjádření nic konkrétního nenamítla, v souvislosti s pozdějším nálezem Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21 nicméně uvedla toliko, že důvod dle § 18c odst. 5 zákona o advokacii ve světle tohoto nálezu neobstojí.

50. Městský soud již výše vyložil, že neurčení advokáta dle § 18c odst. 5 zákona o advokacii z důvodu zneužití práva je zcela samostatný důvod pro nevyhovění žádosti, který může obstát jak v případech, kdy žadatel jinak podmínky pro určení advokáta splňuje, tak tím spíše i tehdy, pokud je nesplňuje. Je tedy zcela nerozhodné, zda následkem nálezů Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21 nelze přihlížet k jedné z dřívějších obligatorních podmínek, tj. k osobním a majetkovým poměrům žadatele. Pro nevyhovění žádosti podle § 18c odst. 5 zákona o advokacii totiž zcela postačí, pokud bude náležitě zjištěno, že žalobkyně svého práva zneužívá.
51. Žalobkyně v projednávané věci požádala o určení advokáta 10. 10. 2022.
52. Městskému soudu je z úřední činnosti známo, že žalobkyně jen u něj doposud podala přes 30 žalob proti rozhodnutí žalované o neurčení advokáta. Společným prvkem těchto žalob je to, že žádost o právní službu vykazovala nějaké formální vady - žalobkyně ji podala buďto jako formálně vadnou či neúplnou, protože žalobkyně nedoložila majetkové poměry, neprokázala oslovení advokátů, neprokázala, že nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta aj.- např. řízení vedená pod sp. zn. 14 A 4/2019, 11 A 18/2021, 10 A 114/2021, 15 A 64/2022, 15 A 65/2022, 5 A 41/2022, 10 A 59/2022). O některých žalobách městský soud již rozhodl a jeho rozsudek potvrdil i Nejvyšší správní soud, ještě před tím, než žalobkyně podala žádost v projednávané věci (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2021, č. j. 1 As 250/2021 – 36, ze dne 7. 9. 2021, č. j. 9 As 121/2021 – 29 a rozhodnutí městského soudu jimi potvrzená pod sp. zn. 14 A 4/2019, 11 A 18/2021).
53. Žalobkyně musela být na základě těchto předchozích zkušeností srozuměna s tím, že pokud svou nynější žádost u žalované znovu podá se stejným typem formálních vad, žalovaná (s judikaturní oporou správních soudů) takové žádosti nevyhoví. Jestliže tedy žalobkyně žádost podala v přibližně ve stejném obsahu, žalovaná tak mohla být ke dni podání této žádosti taktéž oprávněně toho názoru, že pokud žalobkyni nevyhoví, napadne toto rozhodnutí žalobou. Za této situace se totiž i městskému soudu jeví, že účelem opakovaného podání neúplné žádosti ze strany žalobkyně není skutečné dosažení poskytnutí právní služby, nýbrž potenciální vyvolání soudního sporu se žalovanou v důsledku zamítnutí žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby dle § 18c zákona o advokacii. Městský soud se proto ztotožnil se žalovanou, že žalobkyně podáváním žádosti o určení advokáta zneužívá toto právo. Podle názoru městského soudu byla proto naplněna i podmínka pro nevyhovění žádosti o určení advokáta podle § 18c odst. 5 zákona o advokacii.
54. Ke stručnému tvrzení žalobkyně, že jí bylo odepřeno ústavně zaručené právo na přístup k soudu, soud uvádí, že smyslem úpravy obsažené v § 18 a násl. zákona o advokacii je poskytnout právní pomoc žadatelům k zachování jejich práv na právní pomoc před orgány veřejné či soudní moci dle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Toto právo však má své mantinely, a pokud žadatel o určení advokáta nesplní zákonem stanovené podmínky, nemůže očekávat pozitivní výsledek řízení. Soud proto konstatuje, že k porušení práva žalobkyně v dané věci nedošlo.

VIII. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

55. Žalobkyně neprokázala splnění těchto podmínek k určení advokáta k právní službě (která by od advokáta vůči žalobkyni byla učiněna bezplatně): podle § 18c odst. 3 zákona o advokacii (nedoložila, že se neúspěšně pokusila zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů). Postup žalobkyně navíc podle názoru

soudu naplňuje znaky zneužití práva, proto žádosti žalobkyně nelze vyhovět ani dle § 18c odst. 5 zákona o advokacii.

56. Tyto dva důvody pro neurčení advokáta podle názoru městského soudu zcela obstojí. Žalobkyně ke dni rozhodnutí neprokázala též naplnění podmínek podle § 18c odst. 1, 4 zákona o advokacii (neprokázala příjmové a majetkové poměry), nicméně toto ustanovení zrušil Ústavní soud nálezem ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21 pro jeho protiústavnost. To však vzhledem k tomu, že žalované rozhodnutí obstojí i z ostatních důvodů, nemá vliv na nynější věc.
57. Městský soud se tedy ztotožnil se žalovanou, která advokáta žalobkyni neurčila k poskytnutí bezplatné právní služby. Na základě shora uvedených skutečností soud žalobu shledal nedůvodnou a jako takovou ji v souladu s § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
58. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 věta první s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. S ohledem na to, že žalobkyně v řízení úspěšná nebyla, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, které by jakožto úspěšnému účastníkovi řízení náležela náhrada nákladů řízení, soud tuto náhradu nepřiznal, neboť jí nad rámec běžné úřední činnosti žádné náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, a to v tolika vyhotoveních (podává-li se v listinné podobě), aby jedno zůstalo soudu a každý účastník dostal jeden stejnopis. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 29. června 2023

JUDr. Ivanka Havlíková v. r.

předsedkyně senátu